

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2933, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

2010-03-30 Nr. (123) RK-2634
į 2010-02-03 raštą

DĖL SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO

Teisingumo ministerija, susipažinusi su Jūsų 2010 m. vasario 3 d. raštu bei įvertinusi Jūsų siūlymą parengti įstatymą, reglamentuojantį skolų išieškojimą, aiškiai apibrėžti įmonių, užsiimančių šia veikla, licencijavimo tvarką, bei aptarti kitus su šiuo klausimu susijusius aspektus, manytų, kad tai būtų netikslinga dėl tam tikrų priežasčių.

Pažymime, kad skolų išieškojimą ne teismo tvarka, kaip ir kitas teikiamas paslaugas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – CK), Paslaugų įstatymas, kiti teisės aktai, o Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse (toliau – CPK), Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 432 „Dėl Sprendimų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“ patvirtintoje Sprendimų vykdymo instrukcijoje bei antstolių veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose detalai nustatyta priverstinio skolos išieškojimo tvarka.

Informuojame, kad 2006 m. gruodžio 12 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (toliau – Paslaugų direktyva), kurios tikslas – siekti pažangos kuriant vieningą paslaugų vidaus rinką kartu užtikrinant aukštą paslaugų kokybę ir vartotojų teisių apsaugą. Paslaugų direktyva įpareigoja valstybes nares supaprastinti teisinį reguliavimą paslaugų teikimo srityje, mažinti administracinę naštą verslui bei palengvinti reikalaujamų procedūrų atlikimą (Paslaugų direktyvos preambulės 1-3 punktai).

Įgyvendinant Paslaugų direktyvą priimtas Paslaugų įstatymas, į kurio taikymo sritį patenka ir skolų išieškojimo veikla, vykdoma skolų išieškojimo verslu užsiimančių subjektų. Paslaugų įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad siekiant užtikrinti įsisteigimo laisvę, Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyti reikalavimai teisės teikti paslaugas įgijimui arba paslaugų teikimo veiklos vykdymui turi atitikti nediskriminavimo, būtinumo ir proporcingumo principus. Paslaugų įstatymo 5 straipsnyje nustatyta, kad leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir leidimų galiojimo panaikinimo esminiai reikalavimai, taip pat reikalavimai, kurių vykdydami veiklą turi laikytis leidimą gavę teikėjai, nustatomi įstatymais vadovaujantis anksčiau nurodytais principais. Taigi Paslaugų direktyvoje bei Paslaugų įstatyme laikomasi principo, kad Europos Sąjungos valstybė narė neturi reikalauti iš asmenų, siekiančių teikti tam tikras paslaugas, gauti tam tikrų licencijų ar leidimų, ar, pavyzdžiui, turėti atitinkamą teisinį išsilavinimą vykdant skolų išieškojimą ne teismo tvarka. Manytina, kad šiuo atveju reikalavimas turėti teisinį išsilavinimą galimai būtų neproporcingas, nesuderinamas su ūkinės veiklos laisvės bei paslaugų teikimo principais ir neatitiktų Paslaugų direktyvos keliamų tikslų.

CK 6.38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. To paties straipsnio 3 dalyje įtvirtintas šalių bendradarbiavimo

principas, reiškiantis, kad kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Pažymime, kad kreditorių bei skolų išieškojimo įmonių santykiai laikytini sutartiniais, o sutartiniai santykiai grindžiami sutarčių laisvės bei sutarčių uždaro principu, reiškiančiu, jog tretieji asmenys į sutarties šalių santykius nesikiša (CK 1.2 straipsnis). Atsižvelgiant į tai, valstybės siekis reguliuoti privačius santykius bei nustatyti kreipimosi į skolų išieškojimą ne teismo tvarka vykdančius subjektus pagrindus, reglamentuoti, kaip ir koku būdu galima vykdyti ikiteisminį skolų išieškojimą, manytina, nebūtų pagrįstas.

Teisingumo ministerija atkreipia dėmesį į tai, kad visos sutartys sudaromos laisva valia, remiantis sutarties laisvės principu ir šalims sutinkant prisiimti tam tikras teises, pareigas bei įpareigojimus, kurių neįvykdžius laiku ir nustatyta tvarka asmenims kyla sutartinė civilinė atsakomybė. Kiekvienas subjektas, manantis, kad jo kontrahentas pažeidė sutartį, turi teisę vykdyti skolos išieškojimą pats, kreiptis į specialistus ar į teismą, tačiau skolų išieškojimo procesas turi vykti anksčiau minėtų teisės aktų nustatyta tvarka bei taikant bet kokias įstatymų nedraudžiamas priemones. Atkreipiame dėmesį, kad priverstinį skolų išieškojimą teismo tvarka gali vykdyti tik antstoliai, valstybės įgalioti asmenys, kuriems valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis).

Kiekvienas suinteresuotas asmuo, manantis, kad tam tikrų asmenų veiksmai pažeidžia jo teises, interesus ar jam yra padaryta žala, turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas (CPK 5 straipsnio 1 dalis). Minėta teisminės gynybos garantija reiškia ne tik teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, bet ir teismo pareigą išnagrinėti toki skundą ir priimti dėl jo teisėtą, teisingą ir pagrįstą sprendimą.

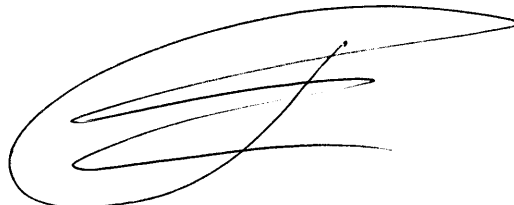
Pažymime, kad pagal Visuomenės informavimo įstatymą, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymą, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą bei kitus teisės aktus visi subjektai, įskaitant ir skolų išieškojimo veikla užsiimančius subjektus, gali naudotis viešais duomenimis. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 61 punkte nurodyta, kad viešąja informacija laikytina informacija, skirta viešai skleisti, išskyrus privataus pobūdžio informaciją (žmogaus teisės į privataus gyvenimo apsaugą užtikrinimo požiūriu neskelbtina informacija apie žmogaus asmeninį ir jo šeimos gyvenimą, jo sveikatą ir kt.), taip pat informaciją, kuri pagal Lietuvos Respublikos įstatymus negali būti viešai skleidžiama. Tačiau remiantis CK 2.24 straipsnio 1 dalimi, asmuo turi teisę reikalauti teismo tvarka paneigti paskleistus duomenis, žeminančius jo garbę ir orumą ir neatitinkančius tikrovės, taip pat atlyginti tokių duomenų paskleidimu jam padarytą turtinę ir neturtinę žalą. Taigi žala, padaryta neteisėtai paskelbus privačią informaciją ar konfidencialius duomenis, atlygintina CK nustatyta tvarka.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 1156 patvirtintų Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nuostatų 1 punktu, duomenų apsaugos priežiūros funkcijas, prie kurių priskirtina ir asmens duomenų tvarkymo teisėtumo kontrolė, duomenų tvarkymo pažeidimų prevencija bei duomenų subjektų teisių apsauga, atlieka Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.

Atsižvelgiant į išdėstytą manytiną, kad skolų išieškojimo subjektų veiklą reglamentuoti atskiru įstatymu nebūtų tikslinga, o minėtų ūkio subjektų, kaip ir visų paslaugų teikėjų veikla, turėtų būti grindžiama ūkinės veiklos ir sutarčių laisvės principais, atsižvelgiant į Paslaugų direktyvos tikslus, o Jūsų rašte nurodytos problemos galėtų būti sprendžiamos pasinaudojant įstatymuose bei kituose teisės aktuose įtvirtintomis teisinėmis galimybėmis. Kartu atkreipiame dėmesį, kad bet kokie skolų išieškojimo veiksmai turi būti vykdomi teisėtomis priemonėmis, o viešos informacijos rinkimas, skleidimas bei atsakomybė už neteisėtai paskleistą informaciją ar žalą, padarytą neteisėtai paskleidus duomenis, reglamentuojama anksčiau minėtų teisės aktų nustatyta tvarka.

Taip pat informuojame, kad Lietuvos Respublikos Seimo narys Petras Auštrevičius 2009 m. sausio 9 d. raštu kreipėsi į finansų ministrą, siūlydamas parengti įstatymą, reglamentuojantį Jūsų rašte minimas problemas, tačiau Finansų ministerija, kartu su Ūkio bei Teisingumo ministerijomis išnagrinėjusi minėtą siūlymą, pateikė nuomonę nesiimti papildomų skolų išieškojimo veiklos teisinio reguliavimo priemonių.

Teisingumo viceministras

Tomas Vaitkevičius

Originalas nebus siunčiamas

Roberta Kairyte, (8 5) 266 2884, el. p. r.kairyte@tm.lt

Tikime Laisve

1990 KQVO 11